

ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

Διήμερες εκδηλώσεις μνήμης και τιμής για τα θύματα της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου

Με ιδιαίτερη επιτυχία, η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας πραγματοποίησε και φέτος εκδηλώσεις Μνήμης και τιμής για τα θύματα της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, το Σάββατο 19 Μαΐου 2001 και ώρα 8 μ.μ. έγινε, στην Αντωνιάδσειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Δήμου Βέροιας, ομιλία από τον καθηγητή του ΑΠΘ κ. Κώστα Φωτιάδη, με θέμα: "Η Εθνοκάθαρση των Ελλήνων του Πόντου".

Με γλαφυρότητα και σαφήνεια ο αγαπητός και καταξιωμένος πανεπιστημιακός καθηγητής κ. Φωτιάδης ανέπτυξε το θέμα του, στηριζόμενος πάνω σε ιστορικά ντοκουμέντα της μακροχρόνιας επιστημονικής - ιστορικής έρευνάς του. Τον εκλεκτό ομιλητή παρουσίασε στο βήμα ο άλλος εξαιρετικός συμπατριώτης μας και τέως πρόεδρος της ΕΛΒ ιατρός κ. Ανέστης Ανδρεάδης.

Μετά το πέρας της τεκμηριωμένης και εντυπωσιακής ομιλίας, ακολούθησε λαμπαδοφορία. Σημειώνεται, ότι κατά την διάρκεια της εντυπωσιακής ομιλίας λειτουργήσε στον ίδιο χώρο έκθεση φωτογραφίας, βιβλίου και άλλου έντυ-

που υλικού.

Την δε Κυριακή, 20 Μαΐου, τελέστηκε αρχιερατικό Μνημόσυνο στον Ιερό Ναό του Αγ. Αντωνίου Βέροιας παρουσία των τοπικών αρχών, εκπροσώπων πολιτιστικών φορέων κ.α. Ομιλητής μέσα στο ναό ο δάσκαλος κ. Κώστας Κωνσταντινίδης. Με γλαφυρότητα αναφέρθηκε στο νόημα της ημέρας. (Σε άλλη σελίδα της εφημερίδας δημοσιεύουμε την ενδιαφέρουσα ομιλία του αγαπητού συμπατριώτη μας κ. Κώστα Κωνσταντινίδη).

Μετά το πέρας της θείας λειτουργίας στην πλατεία "Νίκου Καπετανίδη" μπροστά στο επιβλητικό μνημείο του Πόντου Ακρίτα, παρουσία αρχών και πλήθους κόσμου, έγινε επιμνημόσυνη δέηση και συνέχεια επακολούθησε χαιρετισμός του Προέδρου της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας κ. Γιάννη Μιχαηλίδη.

Ο κ. Μιχαηλίδης επεσήμανε τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες μας, "διαφορετικό δεν ξέρουμε τι μας επιφυλάσσει το μέλλον". (Σε άλλη σελίδα δημοσιεύεται ο εντυπωσιακός χαιρετισμός του προέδρου της ΕΛΒ κ. Γιάννη Μιχαηλίδη).

Και η σεμνή αυτή τελετή Μνήμης και Τιμής για τα θύματα της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, έκλεισε με δεξίωση.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

"... Η διατήρηση της ιστορικής μνήμης είναι η καλύτερη αντίσταση κατά του αφελληνισμού και προς την κατεύθυνση αυτή έχουμε ύψιστο χρέος να ευαισθητοποιηθούμε ενόψει μάλιστα της παγκοσμιοποίησης, που απειλεί τον διαχρονικό μας πολιτισμό".

(Απόσπασμα από την Πρόσκληση των Εκδηλώσεων Μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, 19-20 Μαΐου 2001).

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Εβδομήντα οκτώ χρόνια περίπου από την ιστορία της καταστροφής, από το χρονικό της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, από το αποτρόπαιο έγκλημα της αντίστροφης μανίας.

Από το βόθος ενός δάσους, που καλείται Διπλωματία, αφέθηκε ένας λαός απροσπάτετος στα στόμα τσιγγών και λύκων. Τούτη τη στιγμή πετώντας η σκέψη στις αλησμόνητες πατρίδες, μελετά "τους υπέρ πίστεως και πατρίδος πεσόντας ή αδίκως θανάτω τελευθώντας, τους εν φυλακαίς, δουλείαις, ακρωαλισίαις και εξορίαις πατέρας και αδελφούς ημών...", των οποίων ο αριθμός υπερβαίνει τις 353.000 ψυχές!

Η Γενοκτονία αυτή ήταν το αποτέλεσμα μιας επεξεργασμένης και σχεδιασμένης πολιτικής σφονδαρισμού, διώξεων και σφαγών όλων των Χριστιανών του Πόντου, του Καυκάσου, της Μ. Ασίας και της Α. Θράκης. Ήταν το προσχεδιασμένο έγκλημα σε βάρος του Ελληνισμού της Ανατολής, που τέθηκε σε εφαρμογή από τους Νεότουρκους του Μουσταφά Καμάλ, κατά τη χρονική περίοδο 1916-1923.

Και τότε, εκεί στον Πόντο σε μια και μόνη μέρα στήνονται αγχώνες στην Αμάσεια, Θρήνη και οδυρμός ακούεται στην Πάφρο, στην Καρασιόντα, στην Αμασό, στη Σάντα, στην Τρίπολη, στην Τραπεζούντα, στα Σούρμενα, στη Σεβαστία, σ' όλο τον Πόντο.

Άντρες πεθαίνουν στα "Τάγματα Εργασίας" ή καλύτερα

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου

δο λύτρωσης. Γέροντες και γριές σβήνουν στους δρόμους εξορίας. Περιουσίες αρπάζονται. Στις φλόγες τυλίγονται τα χωριά. Ναοί λεηλατούνται κι άγιες εικόνες ποδοπατούνται.

Το θέαμα είναι φρικτό. Παντού ερήμωση και καταστροφή! Ο Διγενής Ακρίτας πέφτει νεκρός "σο χάλκινον τ' αλώνιν!" "Τετέλεστα!"

Η αυλαία της πιο αποτρόπαιας τραγωδίας έκλεισε με το παράπονο του Ποντιακού προς τον "πολιτισμένο κόσμο": "Ήλι, Ηλι λαμό σβαχθόν!", τουτέστι, Θεί μου, Θεί μου, γιατί με εγκατέλειψες.

Καγχίζουν οι δήμοι μαζί με τους συνεργούς τους. Θρηνη τον επιτόφιο θρήνο, η Παναγία Σουμλά. Ο λιυράρης ξεχύνεται στο μαρολόγι: "Άκείνα τα ψηλά ραχιά, ντο έχ'νε και μουρδουλίζ'νε. Ο Χάρον, έρθεν και διαβαίν', με τ' εκείνου τ' ασκέρια!"

Και το έγκλημα αυτό καταμαρτυρείται, επιβεβαιώνεται από αναφορές κι Εκθέσεις Προξενικών Αρχών και μάλιστα φιλοτουρκικών κρατών, από ξένες διπλωματικές αποστολές, από τα αρχεία του Ελληνικού Υπουργείου των Εσωτερικών, του Οικουμενικού Πατριαρχείου, από τις διηγήσεις - αφηγήσεις και το μαρολόγιο όλων εκείνων, που γλίτωσαν από το

Του Γιάννη Μελετιδίου

στα "Τάγματα Θανάτου". Γυναίκες με μωρά στην κοιλιά και στο στήθος ατιμάζονται.

Ποντιοπούλες αναζητούν το θάνατο σαν έξοδο

τούρκο μαχαίρι.

Όλα αυτά τα αδιάφευστα στοιχεία συνθέτουν τη Μαύρη Βίβλο της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου.

Και ο επίλογος της φρικτής εκείνης τραγωδίας. Ένας ολόκληρος λαός, ο Ποντιακός λαός, ξεπατρίστηκε. Μια γενιά του Ανατολικού Ελληνισμού ερημώθηκε. Μάτια που στέρεψαν από δάκρυ, στενίζουν σ' ένα ύστατο αμίλητο χαιρε. Ω καταματωμένη γλυκιά Πατρίδα!

Στιβάζονται στις παραλίες, όσοι επέζησαν από του Χάρου τα δόντια, μαζί με τον πλούτο των αναμνήσεων, τα λάβαρα και τον σταυρό του μαρτυρίου τους, ψυχές ταλαιπωρημένες. Και τα βαπόρια φορτώνουν, φορτώνουν τους γλυτωμένους, από το μαχαίρι, για να τους ξεβράσουν στους γυαλούς της ελληνικής μητρικής γης.

Πείνα, αγρύπνια, ανέχεια, μιζέρια, αρρώστιες. Ποτάμι το δάκρυ. Τάφοι στη θάλασσα, στη Μακρόνησο, στην προσφυγομάνα Καλαμαριά. Οποιοσ τις εζήσε τις μαύρες εκείνες μέρες, ξέρει!

Κόνεψαν στη γη τούτη, οι απόγονοι αυτοί των Μιλήσιων Δούλεψαν, μπόλιασαν και μπολιάστηκαν στον Εθνικό κορμό, πέταξαν κλώνους και βλαστούς.

Κάρτησαν! Ανοικοδόμησαν το τείχος της Μητέρας Πατρίδας μαζί με τους άλλους Συνέλληνες. Ευλογημένος ο εργομός τους!

Ο τάφος, που κείται ο νεκρός του Πόντου, δεν είναι μνήμα, είναι κατακόμβη όπου παραμένει όθικη η ζωή.

Οι Μάρτυρες της Γενοκτονίας είναι οι μυστικές λιχνίες, που φωτίζουν την κατακόμβη της Πίστης και της Πατρίδας. Ας είναι αιωνία η μνήμη τους!

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Για εσύ πούλσον ατά για εγώ...

Σα 1905 τη χρονιάς ο Ζαβράκς ο Κωνσταντίνον ελάσκου τον απέσ στην Τραπεζούνταν κ' επούλνεν λάχανα με το γάιδαρν ατ.

Ετυχεν εκείν την ημέραν να διαβαίν εμπροστά ασό Φροντιστήριον κ' εξέβαν εκείν την ώραν οι διασκάλ σο διάλειμμα ν' αγοράζνε λάχανα και πράσας. Ισα - ίσα εκείν την ώραν ο γάιδαρν ερχίνεσεν να γουγκαρίζ. Εκλώτσεν λέει ατον κι ο Ζαβράκς:

«Ε, γάιδαρνε, για εσύ πούλτσον ατα για εγώ».

2. Μαύρ' ανθρώπ' και μαύρα έργατα

Οι παλαιοί μουνε πάντα ενεστόρναν τα καλά τα ημέρας ντεδέβεσαν και πάντα έλεγαν:

«Ο κόσμον ατότες κι άλλο καλλίων έτονε. Μαύρα ζαμάνια! Ατώρα ο κόσμον εχάλασεν!»

Για τ' από κάποιος επόικεν αούτο το τροπάρ κ' έψαλναν ατο...

Ηχος 2ος: «Ευφραινέσθω τα ουράνια». «Μαύρ ανθρώπ και μαύρα έργατα».

Οντα εμες σεράντα χαιβάντα επαιναμεν στην Αργονην. Τα τζαμίντζια άμον κόπρια έτρώγαμ'... Αμάν ατότες η παβιά πα χουρμάδες έχεζεν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. ασπαλίζω = κλειδώνων
2. άσπιγγον = άσφικτο
3. αστά = στάσου
4. αστάρ = φόδρα
5. αστάχ = στάχυ
6. αστόχ = άστοχος
7. αστόχαστα = απερίσκεπτα
8. ασυρτεσα = ανυπόφορη
9. ασχώρετος = ασυγχώρητος
10. ασώρευτον = αμάζευτο
11. ατάσταλος = άτακτος
12. ατέ = αυτή
13. ατζελέ = βιασύνη
14. ατίμετος = ανεκτίμητος
15. ατόίν = αυτοί

Ανάλυση ποντιακών τραγουδιών

Η ΛΕΜΟΝΑ

Ενα άλλο ερωτικό τραγούδι είναι η Λεμόνα που είναι όνομα μιας όμορφης κοπέλας.

Ο νέος στο δρόμο του ανάμεσα από τα λειβάδια και τα καταπράσινα και σπυροφόρα δέντρα συνάντησε σ' ένα πηγάδι τη Λεμόνα που έμοιαζε στην ομορφιά σαν του ήλιου την κόρη.

Η έκφραση στον Πόντο ήτανε συνηθισμένη, έλεγαν για την όμορφη, «άμον τον ήλιον α' στην ανατολήν έλαμψε» ή έλεγαν «για φέξον για θα φέγγω».

Για το ότι είναι η όμορφη κοπέλα σ' αυτό συμφωνεί και ο Νέστορας των Ποντίων, πρόεδρος κ. Ισαάκ Λαυρεντιδής και άλλοι πνευματικοί μας εκπρόσωποι.

Ο νέος θέλησε να επωφεληθεί από αυτή την ομορφιά αλλά τον θύμωσε η κοπέλα. Οσο για τους δύο τελευταίους στίχους «Ηύρα τον χέριμ' τα μήλα και τη νύχτας παιγνίτορα» σημαίνουν τα στήθη της κοπέλας.

Ακόμη θυμάμαι οι παππούδες και οι γιαγιάδες μου χορεύοντας στο τέλος τραγουδούσαν «Αχ Λεμόνα - βαχ Λεμόνα θα (γ) ίνεσαι σαν τ' εμένα» πράγμα που δείχνει ότι πολύ ήθελε ο νέος την απόκτηση της κόρης.

Οσο για άλλες ερμηνείες «ηλιομάνα» κλπ. δεν στέκουν από γλωσσολογική άποψη αλλά ούτε με την γνώμη των πατέρων μας που διέσωσαν το τραγούδι αυτό.

Τα κείμενα και η μετάφραση είναι από το περιοδικό σύγγραμμα «Αρχείον του Πόντου» της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών.

Παράρτημα 4: «Δημοτικά τραγούδια του Πόντου» του Πάνου Λαμφιδή.

ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Ο Μεγάλος φιλόσοφος του 4ου π.Χ. αιώνα

Αναμφισβήτητα μια από τις ξεχωριστές μορφές του 4ου π.Χ. αιώνα, είναι ο φιλόσοφος Ηρακλείδης ο Ποντικός, που γεννήθηκε στην Ηράκλεια του Πόντου.

Ο Ηρακλείδης καταγόταν από πλούσια οικογένεια και ήρθε στην Αθήνα όπου σπούδασε κοντά στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Υπήρξε συγγραφέας πολυγραφότατος, από τα έργα του δε, που σώζονται μόνο αποσπάσματα, βλέπουμε πως δεν είχε ασχοληθεί μόνο με τη φιλοσοφία, αλλά παράλληλα και με τη λογοτεχνία, τη ρητορική, τη μουσική και την ιστορία.

Μία αλησμόνητη κριτική

Ήταν η πρώτη του "ΞΕΝΗΤΕΑ". Επτά Απριλίου 1946.

Είχε τελειώσει η παράσταση. Ήμουν ευχαριστημένος γιατί, άσχετα με τα συγχαρητήρια των γνωστών - που το κάτω κάτω της γραφής μπορούσαν πολλά να ήσαν και τυπικά, - έβλεπα τον κόσμο πραγματικά συγκινημένο και ενθουσιασμένο.

Σαν άδειασε ολότελα η αίθουσα, που ήταν "κατάμεστη κόσμου", βγήκα κι εγώ. Στα προπύλαια ήσαν πολλοί που μ' επερίμεναν αρκετοί γνωστοί, οι περισσότεροι άγνωστοι. Τους ευχαρίστησα όλους για τα καλά τους λόγια.

Ήμουν πια ελεύθερος και τράβηξα για το αμάξι. Εκεί συνέβηκε αυτό που θα σας διηγηθώ και που δεν θα το ξεχάσω ποτέ...

Με σταμάτησαν τρεις γριούλες Πόντιες από την Κρώμνη το χωριό του "ΞΕΝΗΤΕΑ" το χωριό μου.

Η νεώτερη θα ήταν πάνω από εξήντα πέντε χρόνων. Ήσαν βουρκωμένες. Οι δύο μ' αγκάλιασαν και με φίλησαν. Δεν είπαν λέξη, γιατί κλαίγανε. Η τρίτη έβαλε τα δυό της κοκαλιάρικα χέρια πάνω στους ώμους μου και κοιτώντας με μέσ' στα μάτια μου είπε:

- "Ναι, ρίζα μ'! Πώς επόρεσες και έγκες μας απές ση Κρώμ', κι εζήσαμε με τ' αποθαμέντς και με τοι ζωντανούς εμουν; Ναι, στερέα μ' ντο φώτησιν εδώκε σε ο Θεόν και εχάρτσες μας αγούτο την ώραν; Να έεις την ευσύν εμουν. Την ευσύν εμουν να έεις. Οσήμερον αν αποθάνωμε, αχ! κι θα λέγωμε! Και κανείς μη κλαίγει μας".

- Μ' αγκάλιασε, με φίλησε και μαζί με τις άλλες μ' άφησε δακρυσμένο, σαν τις ίδιες.

- Αυτή ήταν η πρώτη, αυθόρμητη και πιο κολακευτική κριτική για τον "ΞΕΝΗΤΕΑ" μου.

Φίλων Κτενίδης

Νοσταλγός πατρίδας
γιης ανιάτος
Υμνωδός ιστορίας πό-
ντου ασίγαστος
Τηρητής ιερών παρα-
δόσεων ανύστακτος
Άξιος τίτλου εθνικού
ποιητού Πόντου
Αμαράντου στεφάνου
δόξης κατηξίωται.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

2.000 δρχ..

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ •

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 - ΤΗΛ. (0331) 66.913 - 61.160

FAX (0331) 66.979

ΠΑΛΙΑ ΔΙΣΤΙΧΑ

1. Τρία μηλίτσια κόκκινα, χρυσή μου παλαρέτσα,
εδιάλεξα και μίλεξα και πάλ' εσέν επήρα.

***

2. Για πείμε λύρα μ' έμορον, πως εγροικάς απ' όλα,
και το λαλόπος' το γλυκόν, πως παίρ' λαρών τα πόνα;

***

3. Σύρω το τοξάρι μου δεξά ανοίγουνταν γεράδες,
παίρω και σύρ' από ζερβά κλαινίζω τοι μανάδες.

***

4. Ανοιξη είσαι για τ' εμέν και φέγγος ση σκοτιάν,
ημέρας ντο κ' ελέπω σε σύρω αροθυμίαν.

***

5. Αφκά σο σπαλερόπο σου ντο είν' ατά το κείνταν;
Κιουμούσ' - χανάς μηλόπα είν' εμέν κι εσέν καινεϊνταν.

***

6. Τραγώδ' αρνί μ' τραγώδ' πουλί μ' κι εγώ
ας αφουκρούμαι!
Σύρον τα λόγια τη σεβντάς κι εγώ ν' ας παλαλούμαι.

***

7. Τ' αρνόπο μ' κείται ν' άρρωστον κι εγώ σύρω τα πάνα!
Θεέμ' κόψον και δώσ' ατέν τ' εμά τ' ιμψά τα χρόνια.

Ομιλία του δασκάλου κ. Κώστα Κωνσταντινίδη στον Ναό του Αγίου Αντωνίου

Σεβασμιώτατε, σεβαστό εκκλησίασμα,

Τις μακρινές στοχαστικές ρίζες του ακριτικού ελληνισμού, που θέρειψε ο θρύλος κι ανάθρεψε η παράδοση, έρχεται η σημερινή μέρα να σηγοτραγουδήσει και να απαλύνει στα νόματα της θύμησης και της ακαρτέριτης ελληνικής θυσίας, σαν χαιρετιστήριο προσλαλιά για τον ελληνισμό του Πόντου. Μία μεγάλη ιστορική συνοχή, που χάνεται στα βάθη του μύθου και ξεπηδά ξανά τώρα γιομάτη ζωή μέσα στον ίδιο μας τον ελληνικό χώρο.

Λυπηρό είναι να φέρνουμε στο βήμα μας αυτό, μια χαμένη πατρίδα - σαν βίωμα τιμής - για ένα χώρο ΔΙΚΟ ΜΑΣ, καταγιασμένο στην πορεία του χρόνου, όπως τόσα άλλα χρυσογραμμένα ονόματα, που σκόρπισε ο κάθε δαμάτορας, εχθρός της φυλής μας.

Μέσα στην χλαλολή και τις άπειρες διαχρονικές συγκυρίες της ιστορίας μας, ο Πόντος και ο Ελληνισμός, αφήνουμε ρίζες, δίνουμε πνοή και μεγαλείο αυτοκρατορικό, από την αρχαιότητα, το βυζάντιο ως το μεσαίωνα. Και μετά από την δύστυχη αυτή που λέμε Μικρασιατική καταστροφή, έρχεται ο γνώριμος τελειωτικός ξεριζωμός. Οι συμβολές στο σημείο αυτό συνενώνονται από τα βάθη της ιστορίας μας.

Το όμορφο μυθόπλασμα του Φριξου και της Έλλης, το χρυσόμαλλο δέρασ στην Κολχίδα, είναι μία ιστορία σε

χνάρια του μύθου λίγο πολύ γνωστή σαν Αργοναυτική Εκστρατεία. Πολλοί Αργοναύτες θα είχαν μείνει στην Κολχίδα δίνοντας ζωή στη γενιά των Παντίων, αυτών που ζουν κοντά στη θάλασσα. Η μαγική πορεία, από το μύθο στην ιστορία, άρχισε και κράτησε 27 αιώνες. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι Πόντιοι, αυτοί οι ξεχασμένοι και αγνοημένοι κατά το πλείστον από τους άλλους Έλληνες, μπόρεσαν και κράτησαν ανέθευτη κυριολεκτικά την ελληνική τους συνείδηση, αναλλοίωτη και σχεδόν καθάρια τη γλώσσα των προγόνων τους και αδοούλωτο το εθνικό τους αίσθημα σ' εκείνη την απόμακρη ακριτική γη των ανατολικών συνόρων του Ελληνισμού. Το μόνο τους εφόδια η προφορική παράδοση και η παιδεία. Φορείς της παράδοσης ο παππούς και η γιαγιά με όργανο την ελληνική γλώσσα (ποντιακή διάλεκτο). Φορείς της παιδείας, η Εκκλησία και το σχολείο.

Με το πάρισμο της Πόλης, 1453 και 8 χρόνια αργότερα της Τραπεζούντας, κλείνει το πρώτο μέρος του κεφαλαίου της ιστορίας του ποντιακού ελληνισμού. Έξω από τα αιγιοπελαγίτικα ελληνικά παράλια της Μικράς Ασίας, μονάχα ο Πόντος και η Καππαδοκία δεν τούρκεψαν απ' όλο το γεωγραφικό χώρο της Ανατολής.

Το δεύτερο μέρος του κεφαλαίου θα κλείσει με το χλασμό και αφανισμό του Πόντου που άρχισε στις αρχές του Α' Παγκόσμιου Πολέμου. Από το 1914 ως το 1918 η

κυβέρνηση των Νεοτούρκων υπό την ηγεσία μιας αιμοσταγούς τριαδρίας των Εμβέρ πασά, Ταλαάτ μπέη και Ντιζεμάλ πασά, υπό την καθοδήγηση γερμανών στρατηγών μ' επικεφαλής τον Λίμαν φον Σάντερς, συνέλαβε, σχεδίασε και εξετέλεσε συστηματικά τη γενοκτονία των Αρμενίων και των Ελλήνων της Ανατολής. Ίδού τι γράφει σχετικά ο Γάλλος αντιπλοίαρχος Ρολέν σ' έκθεσή του προς το Γαλλικό Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, με ημερομηνία 9 Φεβρουαρίου 1919. "Οι Νεοτούρκοι με την συμμαχία τους με τους Γερμανούς φανέρωσαν τους στόχους τους. Απέβαλαν τη μάσκα... Από τις αρχές του 1914, υπό την καθοδήγηση του Γερμανού αρχιστρατήγου Λίμαν φον Σάντερς άρχισαν οι συστηματικές εξορίες και οι διωγμοί... Μεθοδική επιχείρηση εξαφάνισης του Ελληνικού και Αρμενικού στοιχείου... Υπό το πρόσχημα στρατιωτικής επιταγής οι διωγμοί μεταβλήθηκαν σε εκατόμβες... Χιλιάδες εξοντώθηκαν στο περίφημο τάγματα εργασίας". Το δράμα της γενοκτονίας εντάθηκε και ολοκληρώθηκε από την κυβέρνηση του Κεμάλ Ατατούρκ από το 1919 έως το 1923. Ειδικότερα στην περιοχή του Πόντου, η τουρκική κτηνωδία έφτασε στο αποκαρύφωμά της. Πρωτεργάτης ένας αιμοσταγής Λαζός, ο Τσπαλ Οσμάν.

Οι Πόντιοι αν και τελείως απομονωμένοι στο ΒΑ τμήμα της Μ.Α. δεν λύγισαν. Αντέδρασαν με ένοπλα αντάρτικο στις οργανωμένες σφαγές του άμαχου πληθυσμού και κράτησαν άβυσση την ελληνική φλόγα στις ψυχές τους ακόμη και όταν εξοντώθηκε ο μισός και πλέον πληθυσμός. Τα θύματα της Γενοκτονίας ξεπερνούν τις 350.000 και σ' όλη τη Μ.Α. και Θράκη φτάνουν το 1.500.000. Από διάφορες περιγραφές ξένων συγγραφέων αλλά και από τα γαλλικά απόρρητα αρχεία, φαίνεται ότι ο ελληνικός πληθυσμός της Ανατολής έφτανε τα 3.000.000. Ο Αμερικανός Πρόεδρος στη Σμύρνη, Ζωρζ Χάρτον, μόλις έφτασε στην Αμερική μετά το κόψιμο της Σμύρνης το 1922 δήλωσε στην εφημερίδα Ουάσιγκτον Πოსτ τα εξής: "Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι τουρκικές σφαγές, κατά τις οποίες άνω του ενός εκατομμυρίου Ελλήνων απωλεσθήσαν, είναι σχετικά πρόσφατες...".

Η Γενοκτονία όμως συνεχίστηκε κι έγινε Γενοκτονία Μνήμης. Γεωπολιτικοί λόγοι και κρατικές σκοπιμότητες επέβαλαν ώστε τα τελευταία χρόνια να παραμείνει στη λήθη μία πετυχημένη αλλά λησμονημένη από τους νόμους της ανθρωπότητας πολιτική Γενοκτονίας. Ειδικότερα η ένταξη της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ το 1952 και η κυριαρχία του δόγματος της ακεραιότητας της Τουρκίας μας στέρησε το δικαίωμα στη μνήμη και τη γνώση των λόγων, που οδήγησαν στην αποδιάρθρωση και το διασκορπισμό σε όλες τις ηπείρους του πλανήτη μας.

Χάρη σ' αυτό το δόγμα απαγορευόταν οποιαδήποτε ακόμη και μορφωτική επιστημονική αναφορά στην περιοχή του ιστορικού Πόντου. Το έγκλημα δηλαδή της Γενοκτο-

Συνέχεια στη σελ. 4

Χαιρετισμός του Προέδρου της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας κ. Γιάννη Μιχαηλίδη στην πλατεία Ν. Καπετανίδη

Σήμερα δεν μας αρκεί η τέλεση μνημοσύνων για τα θύματα της τουρκικής κτηνωδίας. Δεν φτάνει να θυμηθούμε μία ματωμένη σελίδα της ιστορίας του Ποντιακού Ελληνισμού.

Αυτή τη μέρα και κάθε μέρα τριών χρόνων, έχουμε χρέος να διεκδικήσουμε την διεθνή αναγνώριση μιας γενοκτονίας που υπέστη ο αδιαίρετος Ελληνισμός των πέντε ηπείρων.

Γιατί ο Πόντος ήταν Ελλάδα, όπου χτυπούσε δυνατά η καρδιά του Έθνους.

Γι' αυτό οι εκδηλώσεις μνήμης δεν είναι υπόθεση μόνο των Ποντίων, αφορούν όλους τους απανταχού της γης Έλληνες.

Προβάλλοντας διεθνώς την Γενοκτονία, δεν απαιτούμε κυρώσεις για τα φρικτά εγκλήματα των Τούρκων. Επιδιώκουμε να βγάλουμε στο φως την ιστορική αλήθεια, να ενημερώσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε, όσο γίνεται την παγκόσμια κοινή γνώμη. Να θωρακίσουμε το μέλλον μας, να προστατέψουμε τους ζωντανούς και τα αγέννητα παιδιά ακόμα.

Η Πολιτεία μέχρι χθες είχε δεμένα τα μάτια της. Άφησε έξω από τα σχολικά βιβλία την ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού. Μια ιστορία που συγκλονίζει, παιδαγωγεί και παρέχει γνήσιο εθνικό φρονηματισμό.

Αν πριν από πολλά χρόνια, κάτω από καλύτερες συνθήκες και πιο ευνοϊκές διεθνείς συγκυρίες, στήναμε γέφυρες επικοινωνίας με τον Ελληνισμό της διασποράς, αν αξιοποιούσαμε σωστά την μοναδική μας ιστορία, τον οικουμενικό μας πολιτισμό και το ελληνικό δαιμόνιο, σήμερα θα είχαμε ένα πολιτικό κεφάλαιο στην παγκόσμια κοινή γνώμη, ικανό να συμβάλει αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση κρίσιμων εθνικών θεμάτων. Αντ' αυτού, οι εκάστοτε κυβερνώντες, παρά τις θυσίες του λαού μας για ένα καλύτερο αύριο, δεν θέλησαν να ενώσουν τον ελληνισμό. Έχοντας πάντα τη βοήθεια του ξένου παράγοντα, επεδίωξαν, για τους γνωστούς λόγους, να καλλιεργήσουν το μίσος, να διχάσουν, με αποτέλεσμα τις λογής - λογής συμφορές και την Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου. Ήθελαν και θέλουν οι ξένοι, την Ελλάδα μας σαν εξάρτημα για τα σκοτεινά τους σχέδια και σ' αυτό βοήθησαν κάποιοι Γούσηδες της φυλής μας. Βοήθησαν στη συρρίκνωση και την διαστρέβλωση της ιστορίας μας, στο ξεδόντιασμα του οικουμενικού μας πολιτισμού. Και να τα αποτελέσματα σήμερα. Δεν υπάρχει ιστορική μνήμη, δεν υπάρχουν υγιείς αντιδράσεις. Κατακλύζουμε τα γήπεδα των βανδαλισμών και μας γοητεύουν συνήθως τα μικρά και ασήμαντα. Είναι καιρός να μηθούμε, να γνωρίσουμε το μεγαλείο του χθες, για να μην υποστούμε τις συνέπειες μιας άλλης πιο επικίνδυνης πολιτιστικής και εθνικής γενοκτονίας - αυτοκτονίας.

Ο 21ος αιώνας ανέτειλε με κακούς καιρούς. Οι γενοκτονίες δυστυχώς συνεχίζονται με γοργότερο ρυθμό. Κάποιοι δυνατοί της γης με την αποκάλυπτη χιλιετή τους συμπεριφορά, μαστιγώνουν λαούς, σπέρνουν τον θάνατο και πραγματοποιούν πρωτόγνωρες γενοκτονίες σε βάθος χρόνου, με το ραδιενεργό τους οπλοστάσιο.

Ζούμε με την αγωνία μήπως αποτελέσουμε μελλοντικό στόχο των σατανικών τους σχεδίων. Κάνουμε ελιγμούς και προσπαθούμε να κρατήσουμε κάποιες ισορροπίες.

Κατανοούμε τις δυσκολίες σε κρίσιμα προ πάντως εθνικά θέματα, αλλά πληγώνεται και η εθνική μας συνείδηση.

Ο δρόμος για την αναγνώριση της Γενοκτονίας με τα σημερινά δεδομένα, έγινε πολύ δυσκολότερος. Αποφασίζουμε και πάλι και αβυσσιάζουμε τον λόγο μας. Όμως πρέπει να χτίσουμε συντά και στρατηγικά τις γέφυρες για να φτάσουμε κάποτε στον στόχο μας.

Καιρός είναι να λύσουμε τα μάτια μας και να δούμε την σκληρή πραγματικότητα. Διαφορετικά δεν ξέρουμε τι μας επιφυλάσσει το μέλλον.

Θρήνος για το πάρισμο της Πόλης

Την πόλην οντάν όριζεν ο Έλλην Κωνσταντίνον, είχαν πορτάρους δικλιπούς, αφέντες φοβετισιάρους, είχαν αφέντην σερασκέρ, τον Μέγαν Ιωάννη. Εκείνος είχε σύνοδον Ρωμαίους δωδεκάραν, εκείνον είχαν μαχημέν Ρωμαίους αφεντάδες. Εκείν' κι' έκρινον δικαία, έδωκεν το κλειδιά. Εκλειδωσαν το εγκλησιός και την Αγιά Σοφίαν. Χρόνους έρθαν κ' έπερασαν, καιροί έρθαν κ' έδεβαν, 'νε σπάλθεν το κλειδίν σθες κ' επέμινεν κλειδυμένον. Θέλ' απ' του ουρανού μάστοραν και από γην αργάτεν.

Ομιλητής Κώστας Φωτιάδης

Α' ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

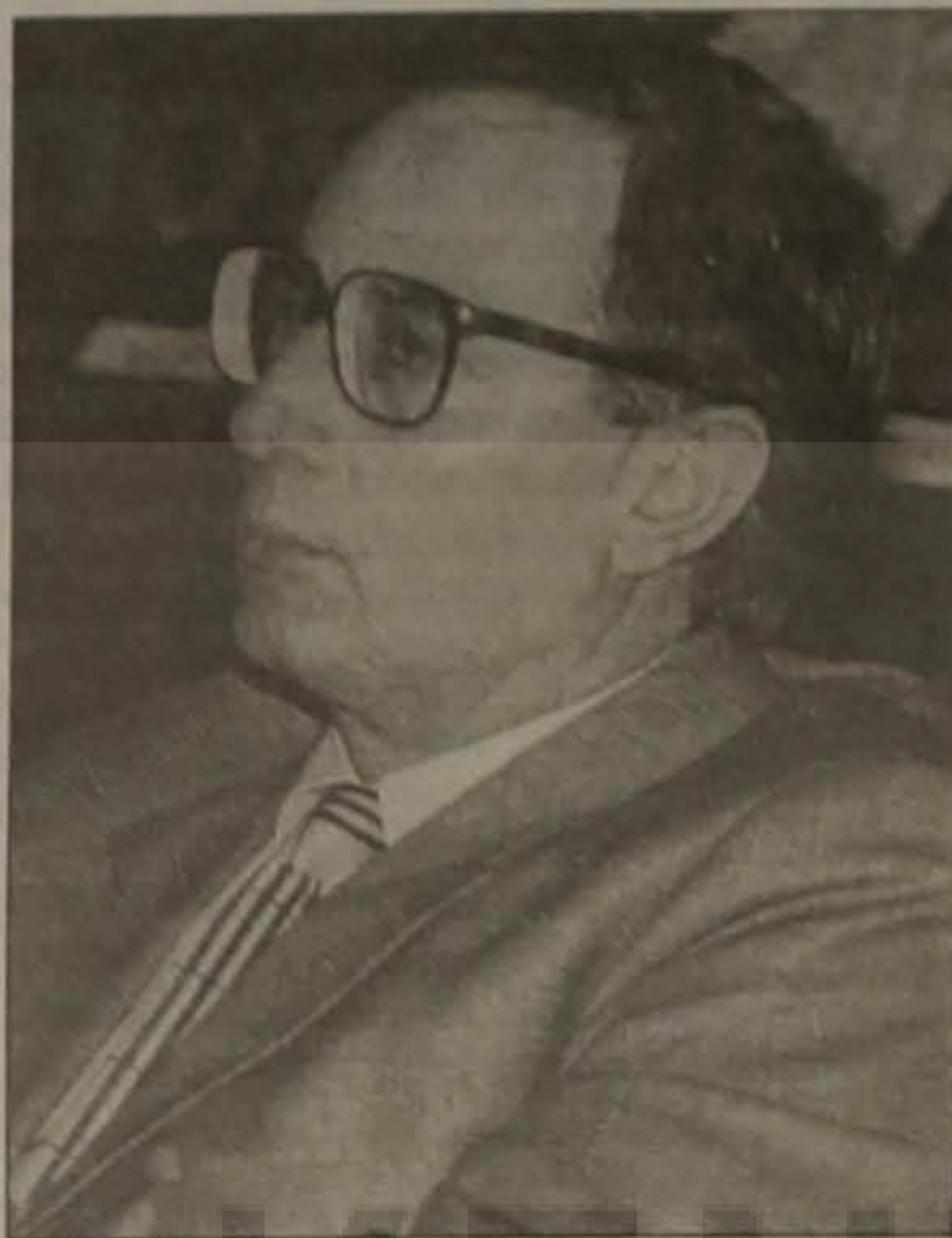
Γεννήθηκα στο Άνω Ζερβοχώρι της Νάουσας το 1948 από γονείς πρόσφυγες. Το 1966 τελείωσα το Ιδιωτικό Γυμνάσιο του Ι. Καγκελίδη στο γειτονικό χωριό Αγγελόχωρι. Το ακαδημαϊκό έτος 1966-67 πέρασα με υποτροφία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Στο Πανεπιστήμιο του Tubingen σπούδασα επί δέκα συνολικά εξάμηνα Ιστορία (Αρχαία Ελληνική, Νεότερη Ευρωπαϊκή και Βαλκανική), επί οκτώ εξάμηνα Empirische Kulturwissenschaft - Εμπειρική και Σύγχρονη Λαογραφία, κοντά στο διακεκριμένο καθηγητή και ιδρυτή του τμήματος κ. H. Bausinger και για ένα εξάμηνο Πολιτικές Επιστήμες.

Το Δεκέμβριο του 1989 εκλέχθηκα στη Φιλοσοφική Σχολή του ΑΠΘ λέκτορας της Ιστορίας του Ελληνισμού της Ανατολής από τον 15ο αιώνα και εξής. Το 1993 εκλέχθηκα αναπληρωτής καθηγητής της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού στο Παιδαγωγικό Τμήμα Φλώρινας του ΑΠΘ. Τέλος το 1997 εκλέχθηκα καθηγητής της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού.

Β' ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Die Islamisierung Kleinasiens und die Kryptochristen des Pontos, Dissertation, Tubingen (1985)
- "Die Missionstätigkeit der Katholischen und Protestantischen Kirchen in Kleinasien während der Osmanischen Herrschaft", Αρχαίον Πόντου τ. 41ος, Αθήνα (1987)
- "Οι Κρυπτοχριστιανοί του Πόντου όπως τους γνώρισε

Λωζάνης (1923), "Ο Ελληνισμός της Τουρκίας από τη Συνθήκη της Λωζάνης έως σήμερα", Η πολυεθνική Τουρκία, Διεθνής Ένωση για τα δικαιώματα και την απελευθέρωση των λαών, Αθήνα (1993)

- "Μικρασιατικός και Ποντικός Ελληνισμός", Μακεδονία - Ιστορία, τ. Α' Αθήνα (1993)
- Τρύφωνα Ευαγγελίδη, Ιστορία της Ποντιακής Τραπεζούντας, Εισαγωγή - σχόλια Κώστας Φωτιάδης, Θεσσαλονίκη (1994)
- "Οι διώξεις μέσα από τα Σοβιετικά Αρχεία", Οι Άγνωστοι Έλληνες του Πόντου, Θεσσαλονίκη (1994)
- "Οι Έλληνες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Η γένεση της Διασποράς", "Η Γενοκτονία των Ελλήνων της ΕΣΣΔ κατά τη Σταλινική περίοδο", "Η παιδεία στο ελληνικό χωριό

ο Τσιχάεβ" (ενίτας, Φραγκφούρτη (1987)

- Πόντιοι. Δικαίωμα στη Μνήμη, Κέντρο Ποντιακών Μελετών (ΚΕΠΟΜΕ), Θεσσαλονίκη (1987)
- Οι Εξισλαμισμοί της Μικράς Ασίας και οι Κρυπτοχριστιανοί του Πόντου, Θεσσαλονίκη (1988)
- Οι Έλληνες της Μαριούπολης, Μαριούπολη Δικαίωμα στη Μνήμη (ΚΕΠΟΜΕ) Θεσσαλονίκη 1989)
- Ο ελληνισμός της Κριμαίας, Αθήνα (1990)
- Die Griechenverfolgungen in Kleinasien, Αρχαίον Πόντου, τ. 43ος, Αθήνα (1990-91)
- Οι Έλληνες του Πόντου έως τη Συνθήκη της

Νοχουτσκογιέ της Σταυρούπολης", Οι Έλληνες στις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, Θεσσαλονίκη (1995)

- "Ο Άγιος Ευγένιος ο Τραπεζούντιος της Ρωμανίας", από τον Άγιο Ευγένιο στη Ρωμανία, ΚΕΠΟΜΕ, Θεσσαλονίκη (1995)
- "Η εγκατάσταση των προσφύγων στη Δυτική Θράκη. Η συμβίωση των Χριστιανών και Μουσουλμάνων Ελλήνων, 1919-1930", Ενδοχώρα, Αλεξανδρούπολη (1995)
- "Ο ελληνικός τύπος στη Ρωσία και τη Σοβιετική Ένωση", Balkan review, Θεσσαλονίκη (1995)
- "Ο Ελληνισμός της Μαύρης Θάλασσας - Πόντος - Ρωσία", εφημ. "Καθημερινή" 1. "Η δημοκρατία του Πόντου" 2. "Η γενοκτονία των Ποντίων, 3. Το κρυπτοχριστιανικό ζήτημα, 4. "Ο ελληνικός τύπος στον Πόντο, 5. "Μοναχισμός και μοναστήρια", 6. "Οι Έλληνες της Ρωσίας", 7. "Οι σταλινικές διώξεις", 8. "Το ελληνικό θέατρο", 9. "Οι ελληνόγλωσσες εφημερίδες στην Τσαρική Ρωσία και ΕΣΣΔ, 10. "Το χωριό Νοχουτσκογιέ", Αθήνα (1996)
- "Η Γενοκτονία του ποντιακού ελληνισμού μέσα από τις τουρκικές πηγές", Οψεις του Μικρασιατικού Ζητήματος - Ιστορική θεώρηση και προεκτάσεις, εκδ. ΑΠΘ, Αθήνα (1996)
- Η εθνική και θρησκευτική συνείδηση των Ελλήνων του Πόντου, Θεσσαλονίκη (1996)
- "Les persecutions des grece d' URSS perndant la periode stalinienne". Les reseaux des diasporas, Nicosia (1996)
- "Η ελληνική παιδεία στη Ρωσία και την πρώην Σοβιετική Ένωση", ενδοχώρα. Αλεξανδρούπολη (1997)
- "Ο ελληνισμός και η ελληνική παιδεία στην πρώην Σοβιετική Ένωση", η εκπαίδευση των Παλινοσογιτών και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα, Αθήνα (1997)
- "Συνοπτική ιστορία του ποντιακού ελληνισμού" μία νέα πόλη - Ρωμανία. Στουτγκάρδη (1997)
- "Η Μαύρη Βίβλος των γιατρών 1914-1918", Μήνες - Κωνσταντινούπολη, Ιμβρος, Τένεδος 1923-1995, Θεσσαλονίκη (1997)

Ομιλία του δασκάλου κ. Κώστα Κωνσταντινίδη στον Ναό του Αγίου Αντωνίου

Συνέχεια από τη σελ. 3

νίας είχε τη συνέχειά του με το έγκλημα της σιωπής. Σήμερα η ένοχη σιωπή έσβησε και η αλήθεια έλαμψε όχι μόνο από τις προσωπικές μαρτυρίες θυμάτων που επέζησαν, αλλά και από την τεκμηριωμένη ιστορική έρευνα μέσα στα ξένα απόρρητα διπλωματικά έγγραφα. Οι Τούρκοι εγκληματίες της Γενοκτονίας αμέσως μετά το Α' Παγκόσμιο πόλεμο, άλλοι καταδικάστηκαν και άλλοι ενώ διεξαγόταν η δίκη τους στην Κωνσταντινούπολη, μεταφέρθηκαν από τους Άγγλους και φυλακίστηκαν στη Μάλτα, πριν ολοκληρωθεί η δίκη τους. Δυστυχώς αργότερα γλύτωσαν στο πλαίσιο ανταλλαγής αιχμαλώτων και πήγαν και υπηρέτησαν τον Κεμάλ και συνέχισαν τη δεύτερη φάση της Γενοκτονίας 1919-23.

Η επίσημη Ελληνική κυβέρνηση αδιαφόρησε και οι ξένοι είχαν κάθε συμφέρον να σιωπήσουν. Έτσι οι Τούρκοι προχώρησαν αργότερα σε διώξεις σε βάρος του Πατριαρχείου, σε σφαγές των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης το 1955, σε διωγμούς και τελικά στην εξαφάνιση του Ελληνισμού της Πόλης, της Ίμβρου και της Τενέδου. Το 1974 εισέβαλλαν στην Κύπρο, κατέλαβαν το πιο ωραίο και πλούσιο τμήμα της, έσφαξαν και εξαφάνισαν εκατοντάδες Ελλήνων, έδωξαν 200.000 από τις εστίες τους και ολοκλήρωσαν το έγκλημά τους με την εξαφάνιση 1619 αγνοουμένων Κυπρίων και Ελλαδιτών που συνελήφθησαν και σύρθηκαν στα βάθη της Ανατολής.

Σεβασμιότατε, σεβαστό μας εκκλησίασμα, Η ελληνική και η παγκόσμια κοινή γνώμη είναι καλά ενημερωμένοι για τις Γενοκτονίες των Ινδιάνων της Αμερικής, των Αρμενίων και Εβραίων. Παρακολουθεί με αγωνία τα νέα κρούσματα Γενοκτονίας στην πρώην Γιουγκοσλαβία και ακόμη περισσότερο αυτήν του Κουρδικού λαού. Όμως για μας τους Έλληνες αποτελεί ντροπή και υπάρχουν ευθύνες, γιατί χρειάστηκε να περάσουν 71 ολόκληρα χρόνια από το τέλος της βάρβαρης Γενοκτονίας και του ξεριζωμού των προγόνων μας από τις ευλογημένες πατρίδες μας στον Πόντο, στη Θράκη και στη Μ.Α., για να φτάσει επιτέλους η στιγμή που σύσσωμη η Ελληνική Βουλή στη συνεδρίαση της 24ης Φεβρουαρίου 1994, ψήφισε Νόμο, βάσει του οποίου ορίζεται η 19η Μαΐου σαν "Ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου".

Θεωρούμε ότι το δικαίωμα στη μνήμη και η αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας, είναι καθήκον και ιερή μας υποχρέωση απέναντι στους χιλιάδες νεκρούς αδελφούς μας. Η θυσία και το δράμα των θυμάτων της Γενοκτονίας Απαιτούν:

- Τη διδασκαλία της σχετικής ιστορίας στα σχολεία
- Τη συνέχιση της συστηματικής έρευνας στα ξένα αρχεία
- Τη συνεχή προβολή και απαίτηση της αναγνώρισης της Γενοκτονίας από τους διεθνείς Οργανισμούς και την ίδια την Τουρκία.

Η θυσία και το δράμα των θυμάτων της Γενοκτονίας εξακολουθεί να παραμένει και σήμερα άσβεστη. Όχι για να καλλιεργήσουμε το μίσος ανάμεσα στους λαούς μας, αλλά για να πληροφορηθούμε τους σύγχρονους Τούρκους πολίτες και τον πολιτισμένο κόσμο για τη Γενοκτονία πολιτική, που οι Τούρκοι πασάδες εφάρμοσαν από το 1916-1923 και σε βάρος του Ελληνισμού του Πόντου. Για να θωρακίσουμε τις ψυχές των σύγχρονων και μελλοντικών Ελλήνων ώστε να μην θρηνήσουμε ποτέ πια Γενοκτονίες, να μη ζήσουμε άλλη προσφυγιά, να μην έχουμε και άλλες αλησμόνητες πατρίδες. Όχι για να πάρουμε εκδίκηση, αλλά για να σπάσουμε το απόστημα της λήθης, για να δώσουμε την ευκαιρία στην τουρκική ηγεσία που ενώ φημώνει και δολοφονεί κάθε δημοκρατική φωνή στο εσωτερικό της και δε σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, αναζητά μία θέση στην Ευρωπαϊκή οικογένεια.

Γι' αυτό 85 χρόνια μετά τη Γενοκτονία και τον ξεριζωμό επιμένουμε και δεν ξεχνάμε. Γιατί 85 χρόνια μπροστά στο δίκαιο και την ανάδειξη της ιστορικής αλήθειας είναι ανύπαρκτος χρόνος. Γιατί 350.000 νεκροί είναι πολλοί για να χωρέσουν σε μία ετήσια εκδήλωση μνήμης. Γιατί τα προβλήματα του ελληνισμού της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, που παραμένουν και σήμερα άλυτα είναι συνέχεια και συνέπεια της πρώτης Γενοκτονίας, από τους Τούρκους και της δεύτερης από το Σταλινικό καθεστώς.

Σεβασμιότατε, σεβαστό εκκλησίασμα, Από το χρυσόμαλλο δέρας του μύθου, μέχρι την μεγαλόπρεπη Παναγία Σουμελά, εδώ στην καρδιά της Μακεδονίας, σήμερα ημέρα μνήμης, ο Ποντιακός και Μακεδονικός Ελληνισμός, σμίγουν τις ρίζες τους για να ανθίσει ξανά εκείνος ο σπόρος που ξεπήδησε σε αλλοτινούς καιρούς μισοσβησμένους κάτω από τις στάχτες της λήθης. Στα άγια χώματα της μητέρας Πατρίδας, η μητρόπολη του Ελληνισμού, δέχεται ακόμη τους Αργοναύτες της. Και επιτέλους τιμά τη μνήμη εκείνων που θυσιάστηκαν φυλάσσοντας "Θερμοπόλες" εκεί στην μακρινή γωνιά της μυθικής γης, στον θρυλικό Πόντο.

Ας είναι αιώνια η μνήμη τους.
Κωνσταντινίδης Κώστας Δάσκαλος
20 Μαΐου 2001

Γ' ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ηταν μέλος της οργανωτικής επιτροπής του Α' Παγκοσμίου Συμβουλίου του Απόδημου Ελληνισμού, που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη, στο οποίο είχε οργανώσει και μία προσωπική έκθεση με φωτογραφίες, ντοκουμέντα, βιβλία, χάρτες, γκραβούρες και καρτ ποστάλ για τον ελληνισμό της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Είναι μέλος του ΚΕΠΟΜΕ και της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών.

Επίσης, μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Κέντρου Μελέτης και Ανάπτυξης του ελληνικού πολιτισμού της Μαύρης Θάλασσας και της Επιστημονικής Επιτροπής του προγράμματος "Ίασων" του ΑΠΘ, για την διάδοση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Σημ. "Αργοναύτη": Είμαστε υπερήφανοι για τον συμπατριώτη μας πανεπιστημιακό δάσκαλο κ. Κώστα Φωτιάδη για την μεγάλη προσφορά του στην επιστήμη και στην ιστορία του ποντιακού ελληνισμού. Επιπλέον ο κ. Κώστας Φωτιάδης είναι ένα ενεργός μέλος της ΕΛΒ με αξιόλογη προσφορά, όπως και όλη η πατρική του οικογένεια.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΟΝΤΟΣ: ΓΗ ΠΟΤΙΣΜΕΝΗ ΜΕ ΔΑΚΡΥΑ ΚΑΙ ΑΙΜΑ...

Οι μήνες και τα χρόνια διαβήκαν. Ογδόντα περίπου ολόκληρα χρόνια πέρασαν από τότε, από το 1922. Τότε, κανείς δεν το πίστευε, κανείς δεν το φανταζόταν πως θάταν δυνατόν να ξεμακρύνουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι από τα σπίτια τους, από τη γη, χωρίς καμία ελπίδα επιστροφής και επανόδου.

Έφυγαν. Και πίσω τους άφησαν με καημό μια γη ποτισμένη με δάκρυα και με αίμα. Μα ήταν η γης του, η δική τους γη, που μαζί της τους είχε αιώνες τώρα η μοίρα δέσει. Ήταν ο Πόντος, ο ελληνικός Πόντος: 72 σχεδόν χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα έκταση γης, μιας ποικιλίας θαυμαστής από κάθε άποψη. Η πολυπόθητη θάλασσα στα βόρεια σύνορά της, τα υψηλά πολυύμνητα όρη, γεμάτα βλάστηση και δάση, κάλυπταν τη μεσόγειο περιοχή της. Και πάνω στο έδαφος αυτό με τα βαθιά φαράγγια, με την άγρια ομορφιά, με την δύσκολη και επικίνδυνη συγκοινωνία και επικοινωνία, ζούσε ο ελληνισμός του Πόντου.

Οι θρύλοι τον φέρνουν στην περιοχή αυτή 1200 χρόνια πριν από τον Χριστό. Η ιστορία τον εγκαθιστά στον τόπο αυτό 700-800 χρόνια πριν από την δική μας χρονολόγηση. Μα από τότε, είτε 3.000 είτε 2.500 χρόνια ο ελληνισμός έμεινε ακέραιος και αμιγής. Αντιμέτωποι οι Έλληνες του Πόντου συνεχώς - εκτός από μικρές χρονικές περιόδους - εχθρούς και εχθρικό περιβάλλον. Κι όμως έμειναν καθαροί Έλληνες στη σκέψη, στη γλώσσα, στον πολιτισμό. Γιατί αυτοί, που ανάμεσα στους εχθρούς έμειναν Έλληνες, κάθε στιγμή και κάθε ώρα έπαιζαν πολλά, κι αυτήν ακόμα τη ζωή τους.

Οπλίτες του αρχαίου πολιτισμού, σταυροφόροι στρατιώτες του χριστιανισμού, ακρίτες χωρίς συμβιβασμό του ελληνισμού, αιώνες ολόκληρους οι Έλληνες Πόνται πολέ-

μησαν. Στην μακροαίωτη τεθλασμένη της ιστορίας πολλές φορές πέρασαν δύσκολες στιγμές. Σχεδόν πάντα ο θάνατος ήταν συντροφός τους. Μα κι αυτός σε τούτη τη γεωγραφική περιοχή, δεν γνώρισε παρά μόνον όρθιες ψυχές και ακατάβλητη απόφαση.

Μα κάποτε έφτασε η στιγμή κι ο ελληνικός Πόντος, άλλος Ακρίτας, να παλέψει έπρεπε με τον Χάροντα και την καταστροφή. Στην πάλη εκείνη, την τόσο οδυνηρή, ο ελληνικός Πόντος, όπως και οι άλλες μικρασιατικές περιοχές, υπέκυψε. Έχασε την κοπίδα του και τη γενέτειρά του γη.

Η μεγάλη απόγνωση, η ανείπωτη πίκρα, η βαθιά οδύνη για το χαμό της προγονικής γης ήταν ένα πολύ μικρό, ένα ελάχιστο κομμάτι α-

πό την τραγωδία, που πέρασε ο ελληνισμός του Πόντου στα τελευταία 10-15 χρόνια της ζωής του εκεί. Στα χρόνια αυτά έζησε όλες τις ταλαιπωρίες, όλες τις δοκιμασίες, όλους τους θανάτους, που μπορεί να εφευρίσκει ο άνθρωπος για τον συνάνθρωπό του. Χιλιάδες χιλιάδων πορεύονταν στο δρόμο της εξορίας, μέσα στο κρύο, μέσα στο χιόνι, λεία κάθε στιγμή του βίαιου θανάτου. Φόνισσι και θανατώσεις, χωρίς καμία δικαιολογία, γίνονταν σε πόλεις και σε χωριά. Κανείς από τον άρρενα πλήθος δεν ήταν ασφαλής για την ζωή του. Μα κι από τις γυναίκες, τα παιδιά και τους γέροντες κανένας δεν ήταν βέβαιος πως την επόμενη στιγμή δεν θα υπέφερε την απώλειά τους, τους βασανισμούς και τη θανάτωση. Τα δικαστήρια, οι προκατασκευασμένες θανατικές αποφάσεις, οι κρεμάλες, όλα αυτά έγιναν τότε, στα χρόνια εκείνα...

Από την πρόσκληση των εκδηλώσεων
Μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού
Ελληνισμού (20-5-01)

Ολίγα οσπίτια επέμ' νανε

Ολίγα οσπίτια επέμ' νανε
απέσ' σ'α πολιτείας,
ντο έχ'νε έναν πάτωμαν
και χλίια εμορφίας.

Χάν'ταν τα'αυλία τ' έμορφα
χάν'ταν τα καθίσιας,
σ'ον τόπον ατουν' χτίουσαν
τα πολυκατοικίας.

Χάτε η αέρα τ' έμορφον
τη 'Ηλ' η χουλεσία,
τα δέντρα όθεν κλαζιδούν
τη Θεού τα πουλία.

Η καλημέρα και η χαρά
άλλο κι φανερούν'ταν
τη γεστονίας οι ανθρώπι
βαρέα κι ανταμούν'ταν.

Με τα σιέκια εκοβόλεσαν
τοιαμούρια και λιθάκια,
να χτίζ'νε τ' οσπίτι ατουν'
τ' έμορφο τα τουβάρια.

Χαλάν' στα και απτάσκουνταν
με τα δύο καρδίας,
πάν' σ'α διαμερίσματα
όθεν κι ακούς καλίας.

Νουνίζε για τα παιδιά τουν'
ποι κ' έπορούν να ζήνε,
να μη πικερώνε ενάικον
για τ' από πολέμουνε.

Πάν' όθεν καρακούντανε
πάρτας και παραθύρια,
εκεί όθεν κι γράσκουνταν'
τ' οσπίτι κατωθύρια.

Τ' οσπιτόπα τα παλαιά
είναι άμον τα κάστρια,
το κρέμισμα ατουν' ομοιάζ'
Ουρανόν δίχως άστρια.-

Καλομήνας 2001
Ιωάννης Μιχαηλίδης
Βέροια

Σημ. "Αργοναύτης": Καλοδουλεμένο, περίτεχνο και καιρία νοηματοδοτημένο κι αυτό το ποίημα του αγαπητού φίλου κ. Γιάννη Μιχαηλίδη. Το ποίημα στρέφεται γύρω από το παραδοσιακό σπίτι, που μοιραία και επώδυνα έχει πάρει τη θέση του η πολυκατοικία.

Στο ποίημα, λέξεις, στίχοι ολόκληροι, συμπυκνώνονται από μόνες τους, ολόκληρες κωδικοποιημένες θα έλεγα διαβαθμίσεις, συγκινήσεων και καταστάσεων, προεκτάσεων και προβληματισμών.

Ανετα μπορούμε να πούμε, ότι η ποιηση του κ. Γιάννη Μιχαηλίδη έχει μια υψηλότερη ποιότητα, που του δίνει το δικαίωμα να πάρει μια ξεχωριστή θέση στο νεοποντιακό ποιητικό λειμώνα.

I.M.

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΤΕΦΑΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης κ. Μιχάλης Χρυσοχοΐδης

Ο Δήμαρχος Βέροιας κ. Γιάννης Χασιώτης

Ο Αντινομάρχης κ. Ορέστης Σιδηρόπουλος

Η Αστυνομία μας

ΣΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΟΥ ΑΚΡΙΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΙΔΗ

Ο Στρατός μας

Ο Πρόεδρος της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας κ. Γιάννης Μιχαηλίδης

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΑΟΥΣΑΣ

*Πραγματοποίησε η Ευξείνος Λέσχη
Νάουσας με το παρακάτω πρόγραμμα:*

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΜΑΪΟΥ 2001

9.00 μ.μ. Ποντιακή θεατρική παράσταση "Ο Φάταγος" του Δημήτρη Παρσκειούπουλου.

Σκηνοθεσία: Βάσω Παπαχαλαράμπους

Δημοτικό Θέατρο Νάουσας από το Σύλλογο "Ακρίτες του Πόντου" Σταυρούπολης

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2001

7.30 π.μ. Θεία Λειτουργία στον Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου

10.30 π.μ. Δοξολογία - Πανηγυρικός

11.30 π.μ. Επμηνημόσυνη δέηση

Κατάθεση στεφάνων στο μνημείο της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού

12.00 μ. Χώρος: Αίθουσα Διαλέξεων ΕΛΠΝ

Ομιλία από τον Λέκτορα του ΑΠΘ Ιάκωβο Μιχαηλίδη με θέμα: Ποντιακός ελληνιασμός. Από την γενοκτονία στις νέες πατρίδες.

Δείξωση στο εντευκτήριο της ΕΛΠΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας ευχαριστεί τον έμπορο Mercedes Ημαθίας - Πέλλας κ. Γεώργιο Κόγια:

*Αξιότιμε κ. Κόγια,

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, πριν απ' όλα, σας εύχεται από καρδιάς υγεία και κάθε επιτυχία. Παρακολουθούμε από κοντά και θαυμάζουμε ειλικρινά το προσωπικό σας έργο στον νευραλγικό τομέα του εμπορίου.

Αλλά το αμείωτο ενδιαφέρον σας δεν περιορίζεται μόνο στις επαγγελματικές σας υποχρεώσεις, εκτείνεται και αγκαλιάζει δραστηριότητες πολιτιστικού περιεχομένου. Έχετε, προς τιμή σας, υγιείς αντιλήψεις και ευαισθησία σε θέματα που αφορούν τον οικουμενικό μας πολιτισμό. Όλα αυτά μας έδωσαν το θάρρος γι' αυτήν την επικοινωνία. Για άλλη μία φορά, με την αυθόρμητη οικονομική σας προσφορά στο Ταμείο της Λέσχης, θωρακίζετε την θέληση όλων μας να συνεχίσουμε το δύσκολο αλλά εθνωφελές έργο μας.

Όπως γνωρίζετε, είμαστε ένα δυναμικό και καταξιωμένο Σωματείο με σαραντάχρονη καρποφόρα πολιτιστική πορεία, μέσα και έξω από την χώρα μας. Διεξάγουμε έναν πτόνιο αγώνα ενάντια στο πνεύμα της διαφθοράς. Οπλιζόμαστε, όσο μπορούμε καλύτερα, τον ανθό της ζωής, τον αυριανό πολίτη, με τις αιώνιες αξίες της ελληνικής παράδοσης.

Οραματιζόμαστε μία καλύτερη κοινωνία δίχως συμπτώματα σήψης και άκριτης ξενομανίας. Για εμάς η λάμψη της ελληνικής ψυχής είναι το θεμέλιο για κάθε μελλοντική επιτυχία. Αυτόν τον σημαντικό παράγοντα, χρόνια τώρα, πασχίζουμε να κρατήσουμε σε υψηλά επίπεδα. Δυστυχώς το έργο μας δεν ανταποκρίνεται στις προκλήσεις των καιρών.

Πέρα από κάθε θριαμβολογία υπάρχει μία σκληρή πραγματικότητα που ισοπεδώνει αγνά ήθη, έθιμα αιώνιες ηθικές αξίες και οδηγεί κυρίως τους νέους, σ' έναν επικίνδυνο τρόπο ζωής. Εμείς δεν καταθέτουμε τα όπλα. Μέσα στο γενικό υποτονικό κλίμα της εποχής δίνουμε τη μάχη να κρατήσουμε το άρωμα της ανθρωπιάς που αποπνέει η ανεκτίμητη προγονική μας κληρονομιά. Οι δυσκολίες είναι τεράστιες, πριν απ' όλα λείπει η σωστή πολιτιστική υποδομή.

Η Εύξεινος Λέσχη έκανε ένα τεράστιο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή, χτίζει το σπίτι της. Το σπίτι όλων των πολιτιστικών συλλόγων της ευρύτερης περιοχής. Ένα σύγχρονο λειτουργικό και φιλόξενο μετερίζι, μία λαϊκή όαση στην διάθεση του κάθε πολίτη. Ένα πραγματικό εφελτήριο για μία πιο ουσιαστική πολιτιστική δραστηριότητα.

Η Βέροια χρειάζεται και πρέπει ν' αποκτήσει έναν τέτοιο πολιτιστικό πνεύμα, μία αληθινή εθνική κολυμβήθρα καθημερινής προσφοράς. Ο πολιτισμός είναι σαν το νερό, σαν τον αέρα, τον έχουμε ανάγκη όλοι σε κάθε μας βήμα. Τα απλησίαστα, για τους πολλούς, πολιτιστικά κέντρα που αποτελούν εμπορικά φέουδα στον ελλαδικό χώρο και λειτουργούν είκοσι ημέρες τον χρόνο, προσβάλλουν, μαζί με τον λαό, και την κοιτίδα του πολιτισμού.

Κύριε Κόγια,

Με την πεποίθηση ότι θα στηρίξετε μελλοντικά και στην προσπάθεια αυτή, δηλώνουμε κατηγορηματικά ότι θα συμπεριληφθείτε στη λίστα των δωρητών του Πολιτιστικού μας Κέντρου.

**Με εξαιρετική τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμίδης**

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟ

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας συγχαίρει:

*Αξιότιμε κ. Δημήτριο Μπουκουμά,

Πήραμε το ποιητικό σου έργο και το διαβάζουμε προσεκτικά. Είναι όντως ένα αξιόλογο λογοτεχνικό πόνημα. Θερμά συγχαρητήρια.

Το να διατηρεί κανείς, στα πέτρινα χρόνια που ζούμε, τέτοιες ευαισθησίες είναι πραγματικά μεγάλος άθλος.

Αλλά το γεγονός ότι περάσατε μέσα από ένα καμίνι όπου κυριαρχεί οπιδήποτε άλλο εκτός από το συναίσθημα (στρατός) και βγήκατε αλώβητος αυτό χρειάζεται έρευνα για να δοθεί ερμηνεία.

Και πάλι θερμά συγχαρητήρια.

Με εξαιρετική τιμή

**Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμίδης**

ΤΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΕΠΟΣ

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Γράφει ο Μιχάλης Αδαλόγλου

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Από το βόρειο στόμιο του Βοσπόρου ως την Αντινά (Αθήνα) του Πόντου όλη η ακτή, σε μήκος περισσότερο από χίλια χιλιόμετρα σε ευθεία και δύο χιλιάδες χιλιόμετρα σε "δαντέλες", ήταν ελληνική. Με τις μεγάλες και λαμπρές πόλεις σαν τη Σινώπη, την Κερασούντα και την υπέρλαμπρη Τραπεζούντα.

Χωρίς την παραμικρή ρωγμή η περιοχή θα διατηρηθεί ελληνική παραπάνω από 2.000 χρόνια, με όλο και μεγαλύτερο βάθος στο εσωτερικό. Ως την εποχή της μάχης του Μαντζικέρτ (1071 μ.Χ.) όταν τα κύματα της στέπας θα φθάσουν μέχρι τα νερά της Μαύρης Θάλασσας. Τότε, με τους Σελτζούκους και πίσω απ' αυτούς με τα κύματα των Τουρκομανών, απόρροια συνεχών εισβολών δύο αιώνων, θα τουρκέψει η νότια ακτή της Μαύρης Θάλασσας στη μεγαλύτερη έκτασή της. Οι άγριοι θα εξολοθρευτούν και θα εξαφανιστούν τον Ελληνισμό. Από τα Καβάκια του βόρειου στομίου του Βοσπόρου μέχρι τα δυτικά της Τραπεζούντας

ΜΑΥΡΗ ΣΥΜΦΟΡΑ

Οι Κομνηνοί θα κρατήσουν άπαρτα τα κάστρα της Τραπεζούντας και ακμαίο τον Ελληνισμό της περιοχής για άλλους τρεις αιώνες, μέχρι τις επιθέσεις του τρίτου τουρκικού κύματος, των Οσμανλήδων, οι οποίοι θα σταματήσουν τις σφαγές των κατακτημένων, διότι επιθυμούν να φτιάξουν κράτος και τους χρειάζονται όλοι οι ραγιάδες.

Ειδικά στην Τραπεζούντα, με τα μεταλλεία στο εσωτερικό της περιοχής (στον αρχαίο τόπο των "Χαλύβων"), μόνο οι Έλληνες μπορούν να τα εκμεταλλευθούν για λογαριασμό των Σουλτάνων. Και αυτοί δίνουν αρκετά προνόμια στους αρχιτεχνίτες (ουτσαμπασιήδες) και το προσωπικό τους.

Ο Ελληνισμός στον ακραίο εκείνο κλάδο του θα έχει την ίδια τύχη με τον ελληνικό κορμό.

Η πώση της Βασιλεύουσας επέφερε το τέλος της βυζαντινής αυτοκρατορίας, χωρίς, όμως, να εξαφανίσει το ελληνικό Έθνος. Οι αρχικές παραχωρήσεις των Τούρκων προς το "γένος" των Ελλήνων παίρνονται πίσω και όλες σχεδόν οι ελληνικές εκκλησίες μετατρέπονται σε ισλαμικά τεμένη. Η ίδρυση σχολείων παρεμποδίζεται συστηματικά. Οι Έλληνες, όμως, θα καταφέρουν να διατηρήσουν τη γλώσσα και τη θρησκεία τους κατά τους πέντε αιώνες της δουλείας.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Όπως στην άλλη Ελλάδα, έτσι και στον Πόντο, οι Έλληνες επί δυόμισι αιώνες αποσύρονται για να διασωθούν στα ορεινά. Κάποτε, όμως, αρχίζει και αραιώνει το πυκνό σκοτάδι της δουλείας. Αρχίζουν να ισχύουν οι νόμοι και στο κράτος των Οσμανλήδων, όταν το κυβερνούν οι μεγάλοι βεζύρηδες Κιοπρουλήδες, οι οποίοι αντλαμβάνονται την ανάγκη της ευνομίας. Και από το 1700 περίπου, αρχίζει και συνεχίζεται επί 150 χρόνια μία ελληνική επιστροφή στα παράλια της Μαύρης Θάλασσας. Από την Τραπεζούντα, οι Πόντιοι φθάνουν μέχρι το Βόσπορο και ως τη Νικομήδεια. Δεν είναι "περαστικοί μετανάστες", αλλά έρχονται για μόνιμη αγροτική εγκατάσταση. Εμφανίζονται, έτσι, νέα ελληνικά κέντρα στην Κερασούντα, Σαμψούντα, Μπάφρα, Κοτύωρα ...

ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΦΩΝΟΙ

Οι Έλληνες που επανέρχονται στις παμπάλαιες εστίες τους, είναι δύο κλάδων:

1.- Οι ελληνοφώνοι από την Τραπεζούντα και την ευρύτερη περιοχή της, οι καθατοί Πόντιοι, με τη βυζαντινή, ποντιακή ή "λαζική" διάλεκτο.

2.- Οι τουρκόφωνοι "Καραμανλήδες". Αυτοί έρχονται από το εσωτερικό της Ανατολής, από τη Σεβάστεια και την Καισάρεια (με το ενδοκαραμανλικό διακριτικό "Καίσερλήδες") και από την Άγκυρα της Φρυγίας. Κατάγονται από τους ελάχιστους χριστιανούς στους οποίους είχαν χαρίσει τη ζωή οι Σελτζούκοι επιδρομείς, έστω κι αν διατήρησαν τη θρησκεία τους.

Οι τουρκόφωνοι του Πόντου δεν υστερούσαν καθόλου σε πατριωτισμό από τους ελληνοφώνους Ποντίους. Το έδειξαν ιδιαίτερα στο "Ποντιακό Αντάρτικο", αυτό το παραγνωρισμένο εθνικό έπος. Δυο φορές μέσα στην τουρκική Ανατολή, χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από την Ελλάδα, οι Πόντιοι αγωνίστηκαν με πολλές δυσχέρειες, για την κοινή ελληνική υπόθεση:

1.- Τα χρόνια 1916 - 1918, στη διάρκεια του Α' παγκόσμιου πολέμου.

2.- Το 1920 - 1922, στη διάρκεια του πολέμου με την Τουρκία του Κεμάλ.

ΑΚΡΙΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ομάδες πολυάριθμες συγκροτήθηκαν και στηνπρώτη και στη δεύτερη φάση. Μάχες με εγχώρια άτακτα τουρκικά τμήματα, αλλά και με μονάδες του τουρκικού στρατού.

Ο καθένας μπορεί ν' αντιληφθεί πόσο δύσκολος ήταν ένας τέτοιος πόλεμος σ' αυτές τις περιοχές. Ακόμη, ο καθένας μπορεί ν' αντιληφθεί με πόσες άλλες θυσίες και ολοκαυτώματα πλήρωσαν οι άμαχοι του Πόντου την τουρκική εκδικητική μανία.

Όταν πραγματοποιήθηκε η ανταλλαγή των πληθυσμών και η εγκατάσταση Ποντίων στις ακριτικές περιοχές, το ελληνικό κράτος δε φρόντισε για την ιστορική αξιοποίηση του έπους εκείνου.

Στις αξέχαστες πατρίδες του ο Ελληνισμός του Πόντου στάθηκε ακλόνητος όλα τα κατασκότεινα χρόνια της βαρείας δουλείας. Και όταν έφθασε η ώρα της ελευθερίας, της κρατικής αποκαταστάσεως και της εθνικής συγκεντρώσεως οι Πόντιοι το έδειξαν. Και στους εκεί αγώνες και στην εδώ συγκέντρωση. Σήμερα, όταν λέμε "Ακρίτες" της παραμεθορίου, εννοούμε σε μεγάλο βαθμό τους Ποντίους απογόνους των άλλων ακριτών του Ελληνισμού.

**Αναδημοσίευση
«ΛΑΟΣ» 20/5/2001**

ΣΤΟΝ ΚΟΠΑΝΟ

**Διήμερες εκδηλώσεις
μνήμης και τιμής
στα θύματα της Γενοκτονίας
του Ποντιακού Ελληνισμού**

Με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Συλλόγου "ΜΙΕΖΑ" Κοπανού, πραγματοποιήθηκαν στην έδρα του Δήμου Ανθεμίων (Κοπανός) διήμερες εκδηλώσεις απόδοσης φόρου τιμής στα θύματα της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού.

Συγκεκριμένα το Σάββατο 19 Μαΐου στην πλατεία του Κοπανού οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι Μιέζας και Επισκοπής (Εύξεινος Λέσχη Επισκοπής) παρουσίασαν επιτυχημένο καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

Την δε Κυριακή 20 Μαΐου έγινε Μνημόσυνο για τα θύματα της Γενοκτονίας, στον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής, όπου και μίλησε για το νόημα της ημέρας ο Δ/ντής της εφημερίδας μας κ. Γιάννης Μελετιδής.